

INTEGRACIJA POLICIJE NA SEVERU KOSOVA: NAPREDAK I PREOSTALI IZAZOVI U PRIMENI BRISELSKOG SPORAZUMA

Beogradski centar za bezbednosnu politiku

**Integracija policije
na severu Kosova:
napredak i preostali
izazovi u primeni
Briselskog sporazuma**

Beograd i Priština
2014.

Izdavači:

Beogradski centar za bezbednosnu politiku
[BCBP] i
Kosovski centar za bezbednosne studije
[KCSS]

Lektura:

Tatjana Hadžić Jovović

Dizajn i prelom:

Marko Marinković i Nataša Marinković

Autori:

Maja Bjeloš i Bojan Elek
[Beogradski centar za bezbednosnu politiku]

Koautor:

Fjolla Raifi
[Kosovski centar za bezbednosne studije]

Urednik:

Florian Qehaja

Beograd i Priština, 2014.

© BCBP i KCSS

Sva prava zadržana.

ISBN 978-9951-679-05-3

Katalogimi në botim – (CIP)

Biblioteka Kombëtare e Kosovës "Pjetër Bogdani"

351.74(496.51-17)

327(496.51:4/9)

Integracia policije na severu Kosova : napredak i preostali izazovi u primeni Briselskog sporazuma / Maja Bjeloši, Bojan Elek, Fjolla Raifi. - Priština ; Belgrade : Kosovski centar za bezbednosne studije ; Beogradski centar za bezbednosnu politiku, 2014. – 18 f. ; 30 cm.

Bibliografija : f. 15-18

1. Bjeloš, Maja 2. Elek, Bojan 3. Raifi, Fjolla

ISBN 978-9951-679-05-3

Ova publikacija izrađena je u okviru projekta Forum za bezbednosna istraživanja: Beograd – Priština – Tirana, uz podršku Vlade Kraljevine Norveške. Istraživanje potrebno za ovu publikaciju realizovano je u okviru Programa profesionalne razmene radi poboljšanja dijaloga između Beograda i Prištine, koji je podržao Balkanski fond za demokratiju (BTD), kao i Služba za inostrane poslove Komonvelta Ujedinjenog Kraljevstva.

Gledišta i analiza koji su izneti u ovoj publikaciji pripadaju autorima i ne odražavaju nužno gledišta Vlade Norveške ili Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Severne Irske, ili bilo koje druge organizacije.

O IZVEŠTAJU

Ovaj izveštaj predstavlja alternativnu analizu primene sporazuma koji su u Briselu, aprila 2013. godine, postigli premijer Srbije i premijer Kosova. U Sporazumu se eksplicitno navodi da će lokalne jedinice Ministarstva unutrašnjih poslova Srbije (MUP) biti raspustene i da će pripadnici MUP-a biti integrisani u Kosovsku policiju (KP). Briselski sporazum, takođe, predviđa obavezu uspostavljanja regionalne komande „Kosovo Sever”, u čijoj su nadležnosti četiri severne opštine sa srpskom većinom.

Nalazi do kojih smo došli u ovoj analizi pokazuju da je do kraja marta 2014. godine 285 bivših pripadnika MUP-a RS uključeno u sastav Kosovske policije. Ovo predstavlja značajan korak napred u primeni Sporazuma. Uspostavljanje Regionalne komande KP Sever pratilo su određene dileme, posebno oko toga da li bi Komanda trebalo da obuhvati samo četiri srpske opštine na severu ili i Južnu Mitrovicu i Vučitrn. Povrh toga, postojala su neslaganja oko imenovanja komandanta. Na toj funkciji se u ovom trenutku nalazi vršilac dužnosti komandanta Nenad Đurić. Pored ovih organizacionih pitanja, spor je vođen i povodom bezbednosne provere. Ovaj proces kritikovan je upravo zbog ograničenosti vremena koje je bilo na raspolaganju i zbog poteškoća prilikom primene opšteg ciklusa provere. U političkom diskursu, kako u Prištini tako i u Beogradu, posebno je bilo istaknuto pitanje ko bi trebalo da preuzme proces provere. Štaviše, početna obuka organizovana za bivše zaposlene MUP-a bila je kratka, što je dovelo u pitanje prikladnu integraciju i usvajanje organizacione kulture KP-a. Povrh toga, tokom briselskih razgovora srpska strana dala je prištinskim vlastima listu sa imenima 337 policijskih službenika koji bi trebalo da se integrišu. Od ovog broja, 285 je pozvano da se pridruži procesu integracije, dok su 52 bivša pripadnika MUP-a izostavljena. Pretpostavka je da su to oni koji možda nisu hteli da se pridruže KP-u, zatim oni koji su se prijavili ali nisu ispunjavali sve zahteve ili oni koji nisu prošli bezbednosnu proveru. Povrh toga, približno osam stotina bivših pri-

padnika MUP-a izvan severa Kosova penziansano je i izostavljeno iz procesa integracije. Ovo je izazvalo nezadovoljstvo među njima, jer smatraju da se Briselski sporazum odnosi samo na sever Kosova.

U okviru ovog diskursa moglo se pročitati nekoliko izveštaja, u kojima je dato pogrešno tumačenje i u kojima su postojale predrasude o primeni Briselskog sporazuma. Dok su kosovski mediji, na primer, istakli pitanje lojalnosti ovih pripadnika lancu komande KP, srpski mediji izveštavali su opsežno o ovoj temi, citirajući kosovske medije i usredsređujući se na tehničke aspekte procesa, kao što su, na primer, veliki broj pripadnika MUP-a u Kosovskoj policiji i postupak dobijanja bezbednosnog odobrenja.

UVOD

Nakon što je Kosovo proglasilo svoju nezavisnost 2008. godine, politički dijalog između Beograda i Prištine došao je u ćorsokak. Ponovo je pokrenut tek nakon 2011. godine, kada je uz posredovanje EU započet novi krug razgovora, koji je pokrивao tehničke aspekte odnosa na relaciji Beograd – Priština. Dve godine nakon što su nastavljeni pregovori, odnosno aprila 2013, postignut je Prvi sporazum o principima koji uređuju normalizaciju odnosa (dalje u tekstu Briselski sporazum). Briselski sporazum, označen u javnosti kao prekretnica u odnosima između Beograda i Prištine, predvideo je pravni okvir za integraciju srpske zajednice na severu Kosova u kosovske institucije. Ovo se smatra istorijskim pomakom, budući da je dve godine pre toga bilo nezamislivo da će slično rešenje biti prihvaćeno. Međutim, ovaj korak nije prihvaćen među svim akterima i građanima u Srbiji, uključujući u to i kosovske Srbe. Takođe, Sporazum su oštro kritikovali i neki kosovski Albanci koji su istakli da, po njihovom mišljenju, ovaj sporazum podriva teritorijalni integritet Kosova i daje autonomiju kosovskim Srbima. Između ostalog, Sporazum je okončao funkcionisanje paralelnih policijskih struktura pod nadležnošću srpskog MUP-a na severu Koso-

va.¹ Briselski sporazum dopunjen je Akcionim planom, koji je usvojen 22. maja 2013. godine. U njemu su date informacije o primeni Briselskog sporazuma i navedene konkretne etape i vremenski okvir za njihovo postizanje [Akcioni plan 2013]. Međutim, nijedan od ovih dokumenata nije na raspolaganju javnosti, odnosno ne nalazi se na zvaničnim internet stranicama srpske ili kosovske vlade. Jedina raspoloživa dokumenta predstavljena su u novinama, ali ona nisu bila dovoljno precizna, na primer, kada je reč o akterima uključenim u ovaj proces i njihovim odgovornostima. Time se ostavlja prostor za različita tumačenja i različitu primenu u praksi.

METODOLOGIJA

Izveštaj treba da pruži alternativnu analizu primene onih delova Briselskog sporazuma, koji se odnose na integraciju bivših pripadnika MUP-a u Kosovsku policiju. Osmišljen je tako da ukaže na napredak koji je do danas ostvaren u primeni Sporazuma, kao i na izazove koji su bili vezani za ovaj proces. Ovaj izveštaj, stoga, predstavlja alternativni izvor informacija, koji su potpuno nepristrasno pripremili dva nezavisna istraživačka centra.

Istraživanje na osnovu kog je sačinjen izveštaj zasniva se na opsežnom pregledu političkih i pravnih dokumenata, naučnih radova, zvaničnih izveštaja koje su objavile međunarodne i domaće organizacije, kao i novinskih članaka. Pored analize sadržaja pisanih izvora, empirijski podaci dobijeni su sprovođenjem petnaest dubinskih intervjua sa ključnim akterima na Kosovu, uključujući u to i predstavnike KP-a u sedištu u Prištini i regionalne komande u Severnoj Mitrovici, poslanike i predstavnike OEBS-a i EULEX-a [za potpunu listu intervjua videti *Aneks 1*]. Ovi intervjui sprovedeni su krajem februara

i početkom marta 2014. Ovaj pristup bio je ograničen nemogućnošću da budu intervjuisani neki zvaničnici u Beogradu, prevashodno usled političke situacije i činjenice da su parlamentarni izbori u Srbiji bili zakazani za 16. mart. Pored toga, ograničen je bio i kratkim vremenom koje je bilo na raspolaganju za sprovođenje terenskog istraživanja i nemogućnošću da se iznese sveobuhvatna ocena učinka srpskih policijskih službenika, pošto su oni tek nedavno završili svoju obuku [poslednja grupa službenika završila je obuku u februaru 2014].

Ovaj istraživački projekat sproveden je pod okriljem Foruma za bezbednosna istraživanja Beograd – Priština – Tirana i predstavlja regionalnu trogodišnju inicijativu, koju podržava norveško Ministarstvo spoljnih poslova kako bi bio unapređen dijalog između predstavnika akademske zajednice, građanskog društva i medija o bezbednosnim pitanjima i srpsko-albanskim odnosima. Terensko istraživanje sprovedeno je krajem februara i početkom marta 2014. godine u sklopu Programa profesionalne razmene kako bi bio poboljšan dijalog o javnim politikama, koji organizuje Balkanski fond za demokratiju (BTD). Ovaj program podržava Služba za inostrane i poslove Komonvelta Ujedinjenog Kraljevstva.

KONCEPTUALNA OSNOVA BRISLSKOG SPORAZUMA: KORAK NAPRED

Zastupljenost etničkih zajednica u bezbednosnim institucijama na Kosovu uglavnom je određena stepenom integracije svake etničke zajednice u kosovskom društvu i političkom dinamikom. Jedan od najizazovnijih aspekata integracije etničkih zajednica i dalje je način da se srpska etnička zajednica uključi u bezbednosne institucije na Kosovu. Politička osetljivost koja postoji između dve zemlje pre svega utiče na zastupljenost i integraciju etničkih zajednica u kosovskim institucijama, posebno kada govorimo o bezbednosnim strukturama.

1 Još jedno preostalo sporno pitanje jeste postojanje jedinica za civilnu zaštitu na severu Kosova. U skladu sa zakonom Republike Srbije o vandrednim situacijama, one su zadužene da se bave ekološkim i drugim prirodnim katastrofama i deluju pod nadležnošću lokalnih opština. Međutim, Vlada Kosova smatra ih produženom rukom srpskih bezbednosnih snaga, koje još funkcionišu na severu i zalaže se za njihovo raspuštanje.

Po završetku konflikta 1999. godin, Kosovska policija potpala je pod nadzor Misije privremene administracije Ujedinjenih nacija na Kosovu (UNMIK) i OEBS-a koji je preduzeo jedan broj tekućih i uspešnih inicijativa za poboljšanje odnosa između KP-a i manjinskih zajednica [Izveštaj OEBS-a 2001: 27]. Misija UN-a trebalo je da postigne to da zastupljenost etničkih zajednica tokom odlučivanja odgovara njihovom udelu u široj populaciji, posebno kada govorimo o zastupljenosti etničkih Srba u strukturama KP-a [ISS 2012: 5]. Konkretno, policijski službenici srpske nacionalnosti raspoređeni su u policijske stanice koje se nalaze u manjinskim zajednicama, što je posledično dovelo do poboljšanja stepena poverenja građana u policiju [Izveštaj OEBS-a 2001: 28].

Nezavisno od toga, proglašenje nezavisnosti Kosova 2008. godine predstavljalo je najveći izazov i najkritičniju situaciju za kontinuitet etničke zastupljenosti Srba u strukturama KP-a. Usled političke situacije, i zahteva beogradskih zvaničnika koji su usledili, većina srpskih policijskih službenika napustila je svoja radna mesta i odbila da obavlja svoje svakodnevne zadatke [Izveštaj ICG-a 2009: 14]. Posledično, Vlada Kosova je, u saradnji sa EULEX-om i drugim međunarodnim strukturama na Kosovu, odredila jun 2009. godine kao rok do kog srpski policijski službenici mogu da se vrate na posao ili će, u suprotnom, njihova radna mesta biti oglašena i biće regrutovani novi policijski službenici [Emini 2013: 14]. Ova strategija pokazala se uspešnom i većina srpskih službenika vratila se na svoja pređašnja radna mesta [Izveštaj ICG 2009:14]. Iznet je podatak da se 307 od 325

srpskih policijskih službenika vratilo na svoja pređašnja radna mesta [KCSS, 2009: 80]. Od 2009. godine postepeno se povećavao broj pripadnika srpske etničke zajednice u strukturama KP-a.

Zastupljenost etničkih zajednica u Kosovskoj policiji uređena je Ustavom Republike Kosovo i Zakonom o Kosovskoj policiji, kao i podzakonskim aktima i postupcima. U skladu sa Ustavom Republike Kosovo, „Policija Republike Kosova je profesionalna i održava etničku raznolikost stanovništva Republike Kosovo” [Ustav Republike Kosovo 2008: čl. 128/2]. Konkretno, član 35 Zakona o Kosovskoj policiji [ZKP] izričito navodi da „etnički sastav policijskih službenika dodeljenih opštini, u obimu u kome je moguće, odražava etnički sastav stanovništva u okviru opštine” [ZKP 03/L-076 čl. 35]. Konkretno, pravni okvir o Kosovskoj policiji predviđa imenovanje komandanata policijskih stanica iz etničke zajednice koja živi na toj teritoriji. Ovo je konkretno uređeno članom 41, u kome je predviđeno da u „opštinama sa većinskim srpskim stanovništvom, komandante policijskih stanica i komandante podstanica bira generalni direktor, uz učešće skupština opština” [ZKP 03/L-076 čl. 41].

Kosovska policija se smatra „šampionom” među kosovskim bezbednosnim institucijama zbog zastupljenosti pripadnika srpske etničke zajednice. U skladu sa zvaničnom statistikom, KP je nastavila da vodi evidenciju o etničkom sastavu svih zaposlenih, posebno o zastupljenosti pripadnika srpske zajednice. Konkretnije, do kraja 2013. godine oko 11,49% osoblja KP-a činili su Srbi, uključujući u to i uniformisano i civilno osoblje [Emini 2013: 15].

Tabela 1: Zastupljenost srpske zajednice u Kosovskoj policiji*

Uniformisano i civilno osoblje	11,49%
Uniformisano osoblje	12,01%
Civilno osoblje	8,04%

* Podaci obuhvataju period do 2013.

Broj Srba koji se nalaze na različitim funkcijama tokom 2013. godine²:

Zamenik generalnog direktora Kosovske policije	1
Pukovnik	1
Potpukovnik	1
Major	3
Kapetan	9
Poručnik	12
Vodnik	56
Policijski službenik	585
UKUPNO	668

Kada govorimo o zastupljenosti srpske zajednice u strukturama KP-a na severu Kosova, situacija je potpuno drugačija, posebno nakon proglašenja nezavisnosti 2008. godine. Srpski MUP i Bezbednosno-informativna agencija (BIA), zajedno sa drugim srpskim državnim strukturama, dominirali su tokom celog ovog perioda. Do 2008. godine policijska stanica u opštini Mitrovica i komandant policije za region Mitrovice bili su jedine bezbednosne strukture koje još nisu bile integrisane u strukture Kosovske policije (ISS 2012: 13). Srpski policijski službenici nastavili su da primaju plate iz Beograda i suočavali su se sa ogromnim pritiskom lokalne zajednice da se drže daleko od struktura KP-a. Vakuum u bezbednosnoj situaciji učinio je da srpske bezbednosne strukture budu među glavnim garantima bezbednosti. Međutim, zajedno sa srpskim bezbednosnim institucijama, EULEX i KFOR imali su takođe udela u pružanju bezbednosti na severu Kosova. Sva komunikacija između kosovskih bezbednosnih institucija i bezbednosnih struktura na severu Kosova odvijala se uz posredovanje EULEX-a koji je, međutim, imao ograničen pristup (ICG, 2011: 3).

Potpisivanjem Briselskog sporazuma, aprila 2013, postepeno je započet proces integriranja bivših pripadnika policajaca MUP-a. Kosovo i Srbija složili su se oko plana od petnaest tačaka, usredsređujući se na normalizaciju

situacije na severu Kosova sprovođenjem tri glavna konkretna koraka: integracija srpskih građana u kosovske institucije, raspuštanje ilegalnih srpskih struktura koje su funkcionisale na Kosovu od 1999. i nastavak evropske integracije obeju zemalja (Briselski sporazum 2013).

Članovi 7, 8, i 9 Briselskog sporazuma predviđaju okvir za oblast bezbednosti (Briselski sporazum 2013). Sva tri člana definišu integraciju svih srpskih pojedinaca i svih paralelnih struktura na severu Kosova u ekvivalentne kosovske bezbednosne institucije i strukture. Konkretno, u Sporazumu se ističe da će *postojati jedna policijska snaga na Kosovu pod nazivom Kosovska policija. Svi policijski službenici na severu Kosova biće integrisani u okvir Kosovske policije* (Briselski sporazum 2013: čl. 7). Posledično tome, svim policijskim službenicima iz različitih srpskih bezbednosnih struktura na severu biće ponudeno mesto u ekvivalentnim kosovskim bezbednosnim strukturama i institucijama (Briselski sporazum 2013: čl. 8). Bivši pripadnici srpskog MUP-a na severu biće integrasani u kosovske bezbednosne strukture, dok status jedinica za civilnu zaštitu, koje i dalje funkcionišu na severu, predstavlja sporno pitanje između srpske i kosovske strane i moraće da bude rešeno u budućnosti (Vlada Kosova 2014).

Kako bi se obezbedila potpuna integracija srpske zajednice u bezbednosne strukture na severu Kosova, u Sporazumu je konkretno predviđeno da bude uspostavljena regional-

² Podaci obuhvataju period do 2014.

na policijska komanda za četiri severne opštine sa srpskom većinom: Severna Mitrovica, Zvečan, Zubin Potok i Leposavić [Briselski sporazum 2013: čl. 9]. Međutim, ova odredba ima ogromne posledice po postojeći zakonski okvir i propise o strukturama Kosovske policije. Konkretno, Zakon o KP-u [ZKP] izričito definiše samo šest policijskih regiona na celoj teritoriji Kosova [ZKP03/L-076 čl. 40]. Idealno rešenje, prema stavu kosovskih zvaničnika, bilo bi da četiri opštine na severu Kosova budu spojene sa Južnom Mitrovičom, Srbicom i Vučitrnom, pod jednu regionalnu policijsku stanicu [Isufi 2014]. Međutim, pošto sporazum sklopljen između dva premijera poziva na stvaranje zasebnog policijskog regiona na severu Kosova, Zakon o Kosovskoj policiji treba da bude posebno modifikovan i izmenjen [Isufi 2014]. Kao što je to slučaj u drugim delovima Kosova, sastav KP-a na severu Kosova odraziće etnički sastav stanovništva u ove četiri opštine. Konkretno, regionalni komandant KP-a biće kosovski Srbin, koga imenuje Ministarstvo unutrašnjih poslova Srbije [MUP], a predlažu ga predsednici četiri severne opštine sa srpskom većinom u ime Zajednica srpskih opština na Kosovu [Briselski sporazum 2013].

NAPREDAK U PRIMENI BRISELSKOG SPORAZUMA

Odredbe Briselskog sporazuma u vezi sa bezbednošću sprovedene su u skladu sa odredbama Akcionog plana, ali ne u predviđenom vremenskom roku. Ceo proces zaostajao je za zvanično dogovorenim rokovima, te je, stoga, EU izvršila pritisak na Srbiju i Kosovo da do održavanja samita Evropskog saveta u decembru 2013. godine pokažu neke konkretne rezultate.³ Za primenu Sporazuma ključni su sledeći akteri: državni organi Republike Srbije, pre svega MUP koji je zadužen za raspuštanje policijskih stanica na severu Kosova i penzionisanje svih pripadnika MUP-a RS na

teritoriji Kosova, kao i za predaju kosovskim vlastima liste srpskih policijskih službenika koji treba da se pridruže KP-u; organi Vlade Kosova, koji su odgovorni za integraciju bivših pripadnika MUP-a, pod čim se podrazumeva i njihova obuka i raspoređivanje na nova radna mesta; međunarodna zajednica, uglavnom EULEX koji ima zadatak da obezbedi i olakša proces tranzicije na osnovu dogovorenih odredaba.

Početni koraci

Prema Akcionom planu, kao zvanični rok za pružanje detaljnih informacija o broju i činovima pripadnika MUP-a koji treba da se integrišu u KP bila je određena sredina juna, dok je sredina jula 2013. bila rok za raspuštanje policijskih stanica na severu Kosova. U skladu sa izveštajem Vlade Kosova, proces integracije trebalo je da se odvija uporedo sa procesom raspuštanja policijskih stanica. Međutim, proces je odlagan zbog toga što srpska strana do 16. septembra 2013. godine nije predala listu pojedinaca koji su zainteresovani da postanu deo kosovskih bezbednosnih institucija. Vlada Kosova primila je listu tek 11. decembra 2013. i time je započet proces integracije [Vlada Kosova 2014]. Policijska uprava MUP-a za Kosovsku Mitrovicu sastavila je listu od 337 srpskih policijskih službenika sa severa i uručila je srpskoj Vladi, koja je predstavila listu prištinskim zvaničnicima tokom razgovora u Briselu [Đurić 2014].

Bezbednosna provera

Od trenutka kada je primila listu, Vlada Kosova bila je zadužena da obezbedi uspešno integrisanje srpskih policijskih službenika u Kosovsku policiju. Nakon što je dobilo liste, Ministarstvo unutrašnjih poslova Kosova [MUPK] prosledilo je listu KP-u da proveri identitete i podatke o krivičnom postupku kako bi policijskim službenicima bilo dato bezbednosno odobrenje. Provera je sprovedena po ubrzanom postupku, a obuhvatila je (možda samo) proveru identiteta i prošle krivične aktivnosti, koje nisu obuhvaćene Zakonom o amnestiji

³ Primena Briselskog sporazuma sagledana je kao lakmus test za zvaničan početak pregovora Srbije o pristupu EU januara 2014. Istovremeno, pregovori između EU i Kosova o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju zavise od primene Briselskog sporazuma.

[Đurić 2014]. Zbog toga što je proces provere sproveden „u žurbi“, mnoga pitanja ostala su nerazrešena.

Agencija za civilnu registraciju, Kosovska policija i EULEX sprovedli su zajedno bezbednosnu proveru, dok je Kosovska obaveštajna agencija (KOA) bila uključena samo u proveru viših policijskih službenika (viših funkcija u hijerarhiji). Trebalo je da oni dobiju bezbednosno odobrenje od KOA kako bi obavljali dužnosti koje zahtevaju pristup poverljivim i operativnim informacijama.⁴ Međutim, zbog nedostatka vremena, postupak bezbednosne provere predviđen Zakonom o klasifikaciji informacija i bezbednosnoj verifikaciji⁵ i dalje nije sproveden i još nije jasno kada i kako će biti sproveden. Na primer, član 30 Zakona predviđa da se pojednostavljena procedura bezbednosne provere lica koja će imati pristup informacijama klasifikovanim kao „POVERLJIVE“ mora sprovести u roku od tri meseca od dana pokretanja postupka, dok je proces bezbednosne provere bivših pripadnika MUP-a trajao možda svega nekoliko dana ili nedelja. Nakon bezbednosne provere, policijski službenici pozvani su da se prijave za radna mesta u KP-u. Popunili su prijavu i nakon toga potpisali ugovore o radu sa KP-om, a zatim su poslani na obuku u Kosovsku akademiju za javnu bezbednost u Vučitrnu. Na prvi pogled, srpski policijski službenici su se ustručavali i bili prilično skeptični u vezi sa procesom integracije i celokupnom primeni Sporazuma. Međutim, posredovanje regionalnog komandanta, zatim EULEX-a i OEBS-a pomoglo je celom procesu, te su se policijski službenici saglasili sa tim da učestvuju u obuci u Vučitrnu.

Deo građana Kosova i neke opozicione stranke bile su prilično skeptične u vezi sa ovim delom primene Briselskog sporazuma. Nedostatak preciznih informacija doveo je do toga da se pojavi sumnja vezana za profil bivših pripadnika MUP-a za koje je bilo predviđeno

da budu integrisani, zatim sumnja u njihovu obuku, kao i u njihov status prebivališta (uključujući u to i kosovsko državljanstvo). U kosovskim medijima su se, takođe, mogli čuti navodi o potencijalnim posledicama uključivanja bivših pripadnika MUP-a u lanac komandovanja Kosovske policije, kao i sumnje u njihovu lojalnost. Mediji, stručnjaci i građansko društvo uopšteno su zatražili od Kosovske obaveštajne agencije (KOA) da tokom integracije sprovede uobičajenu proceduru bezbednosne provere [Zejneli 2013].

Obuka

Obuka srpskih policijskih službenika sprovedena je na Kosovskoj akademiji za javnu bezbednost u Vučitrnu, u periodu od sredine decembra 2013. do početka februara 2014. Program obuke bio je skraćen i modifikovan, pa je umesto redovnog programa koji traje šest meseci, obuka bila sprovedena u toku jedne nedelje. Obuka je bila skraćena jer policijski službenici MUP-a već imaju opsežno radno iskustvo i razvijene policijske veštine zbog dužine radnog staža provedenog u Ministarstvu unutrašnjih poslova Republike Srbije.⁶ Program je posebno osmišljen kako bi se policijski službenici upoznali sa kosovskim pravnim sistemom i kako bi im bile predstavljene standardne operativne procedure, kao i upotreba nove opreme. Prva tri dana obuke bila su posvećena upoznavanju sa kosovskim pravnim okvirom i postojećim zakonima i propisima. Ovaj deo obuke održali su predstavnici EULEX-a.⁷ Preostala dva dana bila su rezervisana za terensku obuku, koju su održali stručnjaci Kosovske akademije za javnu bezbednost. Ona je obuhvatila upotrebu standardizovane opreme, vežbe gađanja i postupke radio komunikacije. Obuku je uspešno završilo ukupno 285 srpskih policijskih službenika [Smakiqi 2014]. Policijski službenici bili su podeljeni u pet grupa. Dok je prva grupa, takozvana probna grupa, bila sastavljena od sedamnaest policijskih službenika,

4 Za više informacija videti: <<http://www.vesti-online.com/Vesti/Srbija/367064/Rukovodioci-MUPa-Srbije-nisu-prosli-provere-na-Kosovu>>.

5 <<http://www.assembly-kosova.org/common/docs/ligjet/2010-178-ser.pdf>>.

6 Intervju sa I. Smakićijem [Smakiqijem], direktorom Kosovske akademije za javnu bezbednost.

7 Obuke su održali predstavnici EULEX-a.

naknadne grupe bile su sačinjene od 60, 72, 85 i 52 policijska službenika. Prva grupa policijskih službenika završila je svoju obuku do 19. decembra 2013, a nakon toga dodeljena su im radna mesta u opštinama na severu Kosova.⁸ Policijskim službenicima dodeljene su nove dužnosti u skladu sa njihovim prethodnim radnim iskustvom. Oni će svoje dužnosti obavljati u mestima svog prebivališta, što je u skladu sa konceptom policije u zajednici, ali po potrebi mogu biti poslani i u druge delove Kosova. U Briselu je dogovoreno da svi policijski službenici koji se pridružuju KP-u privremeno obavljaju policijske poslove opšte nadležnosti. Pre nego što im budu dodeljena nova radna mesta, njihove diplome i činove moraju verifikovati državni organi. Posledično tome, iščekujući da bude proveren nivo njihovog obrazovanja i radnog iskustva, oni su prihvatili niže činove u odnosu na one koje su ranije imali kao službenici MUP-a (Đurić 2014). Od policijskih službenika se očekuje da podnesu svoja dosijea do aprila 2014. godine (dosijei se moraju podneti lično pošto MUP čuva ove podatke u tajnosti), koja bi trebalo da budu verifikovana do juna. Razlika u plati biće im isplaćena retroaktivno, nakon što se, ili ukoliko se, potvrde njihovi činovi, kada će biti i vraćena u pređašnje stanje (Đurić 2014).

Iako je dužina trajanja obuke bila upitna, predstavnici Vlade Kosova, imajući u vidu policijsko iskustvo bivših pripadnika MUP-a, smatraju da je jednonedeljna obuka bila dovoljna (Smakijq i Rukijq 2014). Prema mišljenju vladinih predstavnika, bivši pripadnici MUP-a treba da se informišu o kosovskom pravnom okviru i korišćenju policijske opreme (KP). Nasuprot ovom stanovištvu, stručnjaci iz nevladinog sektora tvrde da je jednonedeljna obuka suviše kratka za uspešnu integraciju bivših pripadnika MUP-a u Kosovsku policiju. Zbog toga su različiti akteri, kao što je Misija OEBS-a na Kosovu, zainteresovani za to da na zahtev kosovskog MUP-a organizuju dodatne obuke kako bi izgradili kapacitete policijskih službenika. U tom slučaju, Misija OEBS-a na Kosovu bi, u saradnji sa Kosovskom policijom,

EULEX-om i ICITAP-om, pomogla prilikom procenjivanja potreba za održavanje obuke. Rezultati procene potreba pomogli bi svim akterima da razviju delotvoran plan obuke. Vremenski okvir za sprovođenje potencijalne dodatne obuke bio bi određen na osnovu rezultata procene potreba, ali osnovano je pretpostaviti da bi ona najverovatnije trajala oko 18 meseci (Mulliqi 2014).

Proceduralni i organizacioni izazovi

Time što je uključeno 285 novih srpskih policijskih službenika zastupljenost pripadnika srpske etničke zajednice u policiji povećana je na oko 12,6% ukupnog broja zaposlenih u Kosovskoj policiji. Međutim, pošto je samo 285 Srba, od prvobitnih 337 pojedinaca na listi, na kraju završilo obuku, i dalje postoji neodumica povodom toga šta se desilo sa preostala 52 policijska službenika. Postoji nekoliko mogućih pretpostavki: nisu hteli da se pridruže KP-u, prijavili su se ali nisu ispunili sve zahteve ili nisu prošli bezbednosnu proveru. Poznato je da je deset srpskih policijskih službenika odbijeno tokom bezbednosne provere zbog toga što im je stalno mesto prebivališta bilo u Srbiji. Neki su, navodno, odbijeni zato što su već bili službenici KP-a, a bili su otpušteni iz službe pre stupanja na snagu Briselskog sporazuma. Dodatnih osam policijskih službenika nije prošlo bezbednosnu proveru (Đurić 2014). Administrativno policijsko osoblje na severu Kosova, koje čine civili, nije bilo uključeno u ovu fazu procesa i njihova integracija biće sprovedena u narednom periodu.

Pored integracije bivših policajaca MUP-a u Kosovsku policiju, Sporazum predviđa uspostavljanje Regionalne komande za sever Kosova, sa regionalnim komandirima, za četiri severne opštine (Severna Mitrovica, Zvečan, Zubin Potok i Leposavić). Regionalna komanda KP-a Sever obuhvata četiri policijske stanice i predstavlja sedmu u nizu, ali i poslednju regionalnu komandu koja će biti uspostavljena na Kosovu. Takođe, u skladu sa članom 9 Sporazuma, regionalni komandant policije biće kosovski Srbin, koga imenuje Ministar-

⁸ *Situacija oko primene Briselskog sporazuma*, Izveštaj, 16. januar 2014: 11.

stvo unutrašnjih poslova Republike Srbije na osnovu predloga gradonačelnika četiri severne opštine sa srpskom većinom. Postojeće još jedan regionalni komandant za opštine Južna Mitrovica, Srbica i Vučitrn. Regionalni komandant za četiri severne opštine saradivaće sa drugim regionalnim komandantima. Tokom pregovora u Briselu, skupštinski Odbor za unutrašnje poslove, bezbednost i nadzor Kosovskih bezbednosnih snaga predložio je uspostavljanje jedne regionalne komande za ceo region severnog Kosova, u koju bi bili uključeni Vučitrn, Srbica i Južna Mitrovica, ali Vlada Kosova nije prihvatila ovaj predlog. Pored toga, Skupština Kosova odlučno se suprotstavila imenovanju sadašnjeg regionalnog komandanta zato što se postavlja pitanje kome će on u lancu komandovanja biti odgovoran [Marinković 2014].

Prema klasifikaciji KP-a, policijska stanica u Severnoj Mitrovici potpada pod stanicu kategorije B, sa 110–120 policijskih službenika, ali je nakon integracije ovaj broj porastao na skoro 170. Ovo može dovesti do rekategorizacije i prelaska na višu kategoriju, čime bi se otvorila mogućnost za stvaranje novih jedinica, kao što su, na primer, jedinica saobraćajne policije, istražna jedinica i/ili interventna jedinica [Đurić 2014]. Budući da je do sada imao važnu ulogu i da će u budućnosti i dalje biti prisutan na severu Kosova, izuzetno će biti važno da EULEX prati primenu Sporazuma i pruža savete tokom odlučivanja na nivou regionalne komande.

Kako bi pružila održivu finansijsku podršku ovom procesu, Vlada Kosova obezbedila je zaseban budžet za sever Kosova. To podrazumeva da se plate policijskih službenika pokrивaju novcem iz tog budžeta. Član 7 Sporazuma jasno predviđa da policijske plate na severu isplaćuje isključivo Vlada Kosova. Radi toga, Vlada Srbije izdala je dekret [decembar 2013] kojim su svi policijski službenici MUP-a penzionisani. U skladu sa dekretom, Srbija će policajcima MUP-a isplatiti penziju koja iznosi 60% prosečnog iznosa plate u 2013. godini. Međutim, zaključno sa 28. februarom 2014, penzionisani policijski službenici još nisu primili nikakvu penziju od srpske Vlade.

PREOSTALI IZAZOVI TOKOM PRIMENE BRISELSKOG SPORAZUMA

Službenici MUP-a koji žive južno od Ibra smatraju da ih Briselski sporazum diskriminiše jer su izostavljeni iz procesa integracija⁹ i na osnovu Sporazuma prinudno penzionisani¹⁰. Ovo je stvorilo nezadovoljstvo među tim službenicima MUP-a, jer oni trenutno veruju da neće moći da se ponovo zaposle. Nezadovoljni onim što smatraju neustavnim i nezakonitim dekretom Vlade Srbije, više od hiljadu policijskih službenika koji rade na Kosovu protestovalo je decembra 2013, a planirani su i novi protesti ukoliko Vlada Srbije ne odgovori na njihove žalbe.¹¹ Povrh toga, oko osam stotina penzionisanih policajaca MUP-a, od ukupno hiljadu i dvesta onih koji su radili na teritoriji Kosova, uložilo je zvanične žalbe i pokrenulo administrativne postupke u srpskim sudovima, tvrdeći da je njihovo penzionisanje u suprotnosti sa Zakonom o policiji Srbije i Zakonom o penzionom i invalidskom osiguranju [Đorđević 2014]. Kako bi odgovorio na njihove potrebe, MUP Srbije stvorio je radnu grupu za izradu *lex specialis* o penzionisanju policijskih službenika sa Kosova i Metohije. Postoji mogućnost da će izrada i usvajanje ovog zakona biti odloženi zbog rezultata izbora i formiranja nove Vlade u Srbiji.

9 Svi policajci MUP-a koji rade na Kosovu penzionisani su decembra 2013, bez obzira na prethodno radno iskustvo. Iako su oni sa severa uključeni u proces integracije, bivši policajci MUP-a koji žive južno od reke Ibar penzionisani su i ostavljeni bez ikakvih mogućnosti za rad iako su neki od njih u ranim dvadesetim godinama.

10 Vlada Republike Srbije. „Uredba o uslovima za ostvarenje prava na posebnu penziju zaposlenih u Ministarstvu unutrašnjih poslova na teritoriji AP Kosovo i Metohija.” Službeni list RS, br. 55/05, 71/05, 2013.

11 Vesti online, <<http://www.vesti-online.com/Vesti/Srbija/373572/Silom-nas-teraju-u-penziju>>;

Blic, <<http://www.blic.rs/Vesti/Drustvo/433104/Sindikativne-traze-usvajanje-novog-zakona-o-penzionisanju-policajaca-sa-Kim>>;

RTS, <<http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/125/Dru%C5%A1tvo/1473861/Nezadovoljstvo+zbog+penzionisanja+ju%C5%BEno+od+Ibra.html>>;

TV Most, <http://www.tvmost.info/vesti/sindikati_policije_usaglasili_stavove/3302>.

Prema izveštajima medija, proces integracije sproveden je u veoma pozitivnoj i optimističnoj atmosferi, pošto je Sporazum prihvatilo dosta političara na Kosovu, ali i u međunarodnoj zajednici. Međutim, srpski i albanski zvaničnici koji su bili direktno uključeni u pregovore dali su izjave koje su predstavljale različita i često kontradiktorna tumačenja Sporazuma, što je dodatno zbunilo kako javnost tako i političare, poslanike i druge aktere [Delić 2013]. Umesto da ceo proces postane transparentan, stvorena je dodatna zabuna. Oni koji su direktno pogođeni Sporazumom, policijski službenici MUP-a na severu Kosova, nisu imali informacije o procesu i o onome što se od njih očekuje. Štaviše, potpuno su izostavljeni iz pregovora u Briselu, koji su uglavnom doživljavani kao elitistički i, samim tim, kao nelegitimni za one koji su njima pogođeni a koji nisu u njima učestvovali. Ovo je istaknuto i u intervjuu sa bivšim službenikom zaposlenim u MUP-u, koji je istakao da ne zna šta da očekuje u budućnosti i da se oseća prilično nesigurno kada je reč o njegovoj perspektivi i finansijskom blagostanju, pošto Vlada Srbije kasni sa isplatom penzija. Takođe, istakao je da među njegovim kolegama preovlađuje nezadovoljstvo zbog načina na koji je srpska strana rešila ovu situaciju [Bivši policajac MUP-a 2014]. Ovo gledište dalje potkrepljuje činjenica da su se pre početka integracije i obuke bivši službenici MUP-a oslanjali na informacije koje im je pružio novoimenovani komandant za sever Đurić o tome kako bi obuka trebalo da se sprovede i šta se od njih očekuje. Policajcima MUP-a dato je vrlo malo informacija, pa su morali da se oslone na lične kontakte koje imaju sa licima na višem položaju u policijskoj hijerarhiji kako bi se propisno informisali o postupku [Đurić 2014].

Po svemu sudeći, većina aktera smatrala je integraciju policajaca MUP-a „tehničkim” procesom, koji je bio gotov kada je poslednja grupa policajaca završila obuku i kada su im dodeljene njihove nove dužnosti. Postoji očigledan nedostatak vizije, odnosno ne postoji sveobuhvatni dugoročni pristup koji bi u predstojećem periodu stavio akcenat na izradu mera za izgradnju poverenja, kako na

unutrašnjem tako i na spoljašnjem nivou, odnosno na to kako javnost doživljava njihov učinak, kako ih prihvataju članovi zajednice, kako organizovati dodatne obuke itd.

ZAKLJUČAK

Briselski sporazum rezultat je političkog kompromisa, koji nesumnjivo predstavlja korak napred u odnosima između Beograda i Prištine. Iako je pozdravljen kao istorijski pomak u odnosima Beograda i Prištine, istovremeno je izazvao veliko nezadovoljstvo među različitim akterima, kako u Srbiji tako i na Kosovu, a posebno među Srbima koji žive južno od reke Ibar, a koji su izostavljeni iz ovog procesa.

Proces integracije srpskih policijskih službenika u Kosovsku policiju u skladu sa Sporazumom kasnio je u odnosu na zvanično dogovoreni raspored. Usled ovih okolnosti, policijski službenici, kao i građani Kosova i neke opozicione stranke, bili su skeptični zbog procesa i toga da li će Sporazum biti potpuno i profesionalno primenjen. Nezavisno od toga, odredbe Sporazuma vezane za bezbednost uspešno su primenjene početkom februara, do kada je 285 bivših policajaca MUP-a integrisano u Kosovsku policiju. Još jedan korak u primeni Sporazuma bio je uspostavljanje Regionalne komande Kosovske policije Sever. Međutim, postoje i dalje mnoge neizvesnosti vezane za ovaj proces. Jedna od slabosti integracije jeste i ta što je ceo proces sproveden po ubrzanom proceduri, pri čemu su mnoga pitanja ostala nerešena, kao na primer proces bezbednosne provere, integracija administrativnog policijskog osoblja, isplata penzija i zakonski okvir za penzionisanje bivših pripadnika MUP-a.

Pošto Briselski sporazum i njegova primena predstavljaju „elitističke procese”, političke elite na Kosovu i u Srbiji doživljavaju se kao one koje mogu da podrže proces, ali i da potencijalno „zamrzu” njegovu primenu na terenu. Pošto je ovo prilično osetljivo političko pitanje, primena ovog aspekta Sporazuma držana je van očiju javnosti. Nedostatak informacija stvorio je okruženje koje pogoduje

različitim tumačenjima Sporazuma, čime se ostavlja prostor za to da dođe do sekuritizacije policajaca MUP-a i da oni u medijima budu predstavljeni kao subverzivni element, koji je štetan po nacionalne bezbednosne interese Kosova. Kako bi Sporazum bio uspešno primenjen, integraciju policajaca MUP-a moraju podržati politički lideri obe zajednice, ali je moraju prihvatiti i građani Srbije i Kosova. Povrh toga, kako bi ovaj proces postao održiv, neophodno je načiniti promene u pravnim sistemima i Srbije i Kosova.

BIBLIOGRAFIJA

Zakonodavstvo i vladine publikacije:

- Vlada Republike Kosovo. *Situacija oko primene Briselskog sporazuma*. Izveštaj podnet Evropskoj uniji. 2014.
- Vlada Republike Srbije. „Uredba o uslovima za ostvarenje prava na posebnu penziju zaposlenih u Ministarstvu unutrašnjih poslova na teritoriji AP Kosovo i Metohija.” *Službeni list RS*, br. 55/05, 71/05, 2013.
- Vlada Republike Kosovo. *Ustav Republike Kosovo*. Priština: Vlada Republike Kosovo, 2008.
- Skupština Republike Kosovo. *Zakon o Kosovskoj policiji 03/L-035*. Priština, Skupština Republike Kosovo, 2008.
- Skupština Republike Kosovo. *Zakon o klasifikovanju informacija i izdavanju bezbednosnih odobrenja 03/L-178*. Skupština Republike Kosovo, 2010.

Izveštaji i publikacije:

- Radni dokumenat osoblja Evropske komisije za 2013. „Kosovo*. Izveštaj o napretku za 2013.” <http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2013/package/brochures/kosovo_2013.pdf> 3. mart 2014.
- Radni dokumenat osoblja Evropske komisije za 2013. „Srbija 2013. Izveštaj o napretku za 2013.” <http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2013/package/sr_rapport_2013.pdf> 3. mart 2014.
- International Crisis Group 2009. *Serb Integration in Kosovo: Taking the Plunge*. Europe Report No. 200. <https://www.cimicweb.org/cmo/ComplexCoverage/Documents/Kosovo/Current%20Documents/200_serb_integration_in_kosovo__taking_the_plunge_2009.pdf> 28. februar 2014.
- International Crisis Group 2011. *North Kosovo: Dual Sovereignty in Practice*. Europe Report No. 211. <<https://www.cimicweb.org/cmo/ComplexCoverage/Documents/>

www.cimicweb.org/cmo/ComplexCoverage/Documents/Kosovo/Current%20Documents/211%20North%20Kosovo%20---%20Dual%20Sovereignty%20in%20Practice.pdf> 5. mart 2014.

- International Crisis Group 2012. *Setting Kosovo Free: Remaining Challenges*. Europe Report No. 218. <<http://www.crisisgroup.org/~media/Files/europe/balkans/kosovo/218-setting-kosovo-free-remaining-challenges.pdf>> 7. mart 2014.
- International Crisis Group 2013. *Serbia and Kosovo: The Path to Normalisation*. Europe Report No. 223. <<http://www.crisisgroup.org/~media/Files/europe/balkans/kosovo/223-serbia-and-kosovo-the-path-to-normalisation.pdf>> 14. mart 2014.
- Innovation for Successful Societies 2012. *Building the Police Service in the Security Vacuum: International Efforts in Kosovo*. Princeton University, 1999–2011.
- EULEX. *Vladavina prava dalje od naslova*. Izveštaj Programa EULEX-a za 2012. <http://www.eulex-kosovo.eu/docs/Accountability/2012/EULEX_Programme_Report_2012-HighQuality.pdf>.
- OEBS. *Ocena situacije etničkih manjina na Kosovu*. Priština, 2001.
- Kosovski centar za bezbednosne studije za 2013. *Kosovski barometar bezbednosti*. Treće izdanje. Priština: Kosovski centar za bezbednosne studije, 2013. <http://www.qkss.org/repository/docs/Kosovo_Security_Barometer_Third_Edition_20786.pdf> 21. januar 2014.
- Saferworldi FIQ. *Rad policije na Kosovu*. Forum građanskih inicijativa, Saferworld, 2008. <<http://www.saferworld.org.uk/downloads/pubdocs/English.pdf>> 26. februar 2014.
- Green, M.; Friedman, J. and R. Bennet. *Building the police service in a security vacuum: International Efforts in Kosovo 1999–2011*. Princeton University, 2012. <https://www.princeton.edu/successfulsocieties/content/data/policy_note/PN_id121/Policy_Note_ID121.pdf>.
- Emini, D. *Uključenost ili isključenost? Manjinske zajednice u bezbednosnom sektoru na Kosovu nakon nezavisnosti*. Pri-

- ština: Kosovski centar za bezbednosne studije, 2013.
- Malazogu, L. et al. *Integracija ili izolacija? Severno Kosovo u izbornom vakumu 2014*. Centralnoevropski politički institut [CEPI], Beogradski centar za bezbednosnu politiku [BCSP], Demokratija za razvoj, Poljski institut za međunarodne odnose [PISM], 2014.
 - Bassuener, K. and B. Weber. *Not Yet a Done Deal: Kosovo and the Prishtina-Belgrade Dialogue*. Berlin: Democratization Policy Council [DPC], 2013.
 - Jureković, P. „Kosovo Agreement – Implementation as Litmus Test.” *IFK Monitor International*. Vienna: Austrian National Defence Academy, 2013.

Novinski članci:

- Andrić, G. „Serb to Run Police in North Kosovo.” *Balkan Insight*, 6. decembar 2013. <<http://www.balkaninsight.com/en/article/belgrade-pristina-reach-deal-on-kosovo-north-police>>10. februar 2014.
- Beograd. „Objavljen tekst sporazuma sa Kosovom.” *Serbia, Independent News*, 19. april 2013. <<http://inserbia.info/news/2013/04/belgrade-kosovo-agreement-text-published/>> 10. februar 2014.
- Delić, P. „Policajci idu u penziju, a onda u KPS.” *Akter*, 15. decembar 2013. <<http://akter.co.rs/weekly/34-bezbednost/65427-policajci-idu-u-penziju-a-onda-u-kps.html>>10. februar 2014.
- Zejneli, A. „Nejasnoće iz sporazuma komplikuju integraciju policije.” *Radio Slobodna Evropa*, 13. decembar 2013. <<http://www.slobodnaevropa.org/content/nejasnoce-iz-sporazuma-komplicuju-integraciju-policije/25199654.html>>10. februar 2014.
- Živković, R. „Integracija Srba u bezbednosne strukture.” *Akter*, 3. novembar 2013. <<http://akter.co.rs/weekly/33-politika/59426-integracija-srba-u-bezbednosne-strukture.html>>10. februar 2014.
- Petković, J. „Rampa za Srbe u kosovskoj policiji.” *Vesti online*, 13. decembar 2013. <<http://www.vesti-online.com/Vesti/Te-ma-dana/367376/Rampa-za-Srbe-u-kosovskoj-policiji>> 20. mart 2014.
- RTS. „Integracija bivših srpskih policajaca u KPS.” RTS, 14. decembar 2013. <<http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/9/Politika/1470483/Integracija+biv%C5%A1ih+srpskih+policajca+u+KPS.html>> 20. mart 2014.
- „Prvi sporazum o principima koji uređuju normalizaciju odnosa [Briselski sporazum],” 19. april 2013. <http://www.danas.rs/danasrs/politika/prevod_sporazuma_koji_je_danas_parafiran_u_briselu.56.html?news_id=259487>
- „Plan primene,” 22. maj 2013. <<http://euobserver.com/media/src/0807580ad8281aefa2a89e38c49689f9.pdf>>
- Standardi.info. „Sfideverifikimi i MUP-ve serbdheintegrimi ne policin e Kosoves.” 6. decembar 2013. <<http://standardi.info/index.aspx?SID=13&LID=2&AID=140697&Ctype=1&ACatID=11.>> 25. mart 2014.
- Zëri. „Thaçi: Nganesërmundtëfilllojëintegrimi i serbëvenë PK.” 6. decembar 2013. <<http://www.zeri.info/artikulli/22302/fillon-takimi-thaci-daciq-ne-bruksel>> 25. mart 2014.

Aneks 1. Intervjui

- Besim Jonuzaj, vršilac dužnosti direktora Odeljenja za civilnu registraciju, Kosovska agencija za civilnu registraciju (ACR), u Prištini, 25. februar 2014.
- Špresa Mulići [Shpresa Mulliqi], Misija OEBS-a na Kosovu, u Prištini, 26. februar 2014.
- Karsten Tvelmejer, Misija OEBS-a na Kosovu, u Prištini, 26. februara 2014.
- Agron Rukići [Agron Rukiqi], direktor Odeljenja za ljudske resurse Kosovske policije, u Prištini, 26. februar 2014.
- Ismajl Smakići [Ismajl Smakiqi], direktor Kosovske akademije za javnu bezbednost, u Vučitrnu, 27. februar 2014.
- Avni Istrefi, šef Kancelarije za razvoj, planiranje i inostrane odnose, Kosovska akademija za javnu bezbednost u Vučitrnu, 27. februar 2014.
- Špresa Muharemi [Shpresa Muharremi], savetnik Kosovske akademije za javnu

- bezbednost, Misija OEBS-a na Kosovu, u Vučitrnu, 27. februar 2014.
- Intervju sa dva policijska službenika, policijska stanica u Gračanici, 28. februar 2014.
 - Ahmet Isufi, predsedavajući Odbora za unutrašnje poslove, bezbednost i nadzor Kosovskih bezbednosnih snaga, Skupština Kosova, 3. mart 2014.
 - Goran Marinković, zamenik predsedavajućeg Odbora za unutrašnje poslove, bezbednost i nadzor Kosovskih bezbednosnih snaga, Skupština Kosova, u Prištini, 5. mart 2014.
 - Alesandro Tedesko, vođa programa, Kancelarija EULEX-a za planiranje, koordinaciju i poštovanje regulative, u Prištini, 6. mart 2014.
 - Nenad Đurić, vršilac dužnosti regionalnog komandanta za sever Kosova. Mitrovica, 7. mart 2014.
 - Predrag Đorđević, šef Nezavisnog sindikata policije (*Nezavisni sindikat policije*, koji ne treba da se meša sa *Samostalnim sindikatom policije*), u Prištini, 7. mart 2014.
 - Intervju sa bivšim policajcem MUP-a sa severa, koji je sada integrisan u Kosovsku policiju u Leposaviću, 10. mart 2013.

O AUTORIMA

Maja BJELOŠ je diplomirala međunarodne studije na Fakultetu političkih nauka Univerziteta u Beogradu, gde je takođe pohađala i master studije iz međunarodne bezbednosti. Od 2009. radi kao istraživačica u BCBP-u. Specijalizovala se za oblasti rodna ravnopravnost i reforma sektora bezbednosti u Srbiji, ali istražuje i piše i o srpsko-albanskim odnosima, bezbednosti u lokalnim zajednicama. Ona je urednica biltena „Rod i bezbednost“.

Bojan ELEK je diplomirao na Fakultetu političkih nauka, na Odeljenju za novinarstvo i komunikologiju.

Takođe, završio je master studije iz međunarodnih odnosa i evropskih studija na Centralnoevropskom univerzitetu u Budimpešti. Radi u BCBP-u od oktobra 2013, a prethodno tadno iskustvo stekao je kao član PR tima Fakulteta političkih nauka i tokom volontiranja u organizacijama civilnog društva. Tokom studija proveo je godinu dana na stručnom usavršavanju na Džordž Mejson univerzitetu (George Mason University) u SAD, kao stipendista Fonda za otvoreno društvo. U njegove oblasti interesovanja spadaju proširenje EU, etnički sukobi, izgradnja mira u postkonfliktnim društvima.

Fjolla RAIFI radi kao koordinatorka projekta I istraživačica u Kosovskom centru za studije bezbednosti (KCSS). Završila je osnovne studije na Američkom koledžu u Solunu, Grčka. U toku studija, pohađala je jedan semestar na Univerzitetu u Severnoj Ajovi, SAD. Pre dolaska u KCSS, radila je u brojnim međunarodnim i lokalnim organizacijama, u kojima je stekla akademska i profesionalna znanja i iskustvo u radu.

O ORGANIZACIJAMA

BEOGRADSKI CENTAR ZA BEZBEDNOSNU POLITIKU (BCBP) Srbija

Beogradski centar za bezbednosnu politiku (BCBP) predstavlja nezavisni istraživački centar osnovan 1997. godine, koji radi na unapređenju bezbednosti građana i društva, zasnovanoj na demokratskim principima i poštovanju ljudskih prava. Podržava konsolidaciju reforme sektora bezbednosti i integraciju država zapadnog Balkana u evroatlantsku zajednicu, stvaranjem inkluzivnog i na znanju zasnovanog bezbednosnog okruženja. Ove ciljeve Centar ostvaruje istraživanjima, javnim zastupanjem i obrazovanjem, okupljajući relevantne aktere i stvarajući mogućnosti za umrežavanje.

KOSOVSKI CENTAR ZA STUDIJE BEZBEDNOSTI (KCSS) Kosovo

Kosovski centar za bezbednosne studije (KCSS) predstavlja nevladinu i neprofitnu organizaciju (think tank), koja je osnovana 2008. radi razvijanja istraživačke studije u sektoru bezbednosti. Sprovodi istraživanja i organizuje konferencije i seminare iz oblasti bezbednosne politike, vladavine prava, pravde, kao i iz nadzora nad sektorom bezbednosti. Aktivnosti organizacije doprinose jačanju principa demokratskog nadzora bezbednosnih institucija u Republici Kosovo.

O PROJEKTU

Forum za bezbednosna istraživanja Beograd – Priština – Tirana predstavlja zajednički projekat tri nezavisna istraživačka centra iz Beograda, Prištine i Tirane, specijalizovana za istraživanje bezbednosnih tema. Cilj Forumu je da na osnovu istraživanja podstakne diskusiju o mogućim načinima za unapređenje odnosa između Srbije, Kosova i Albanije. U debatu želimo da uključimo nezavisne istraživačke centre, akademsku zajednicu, političare i medije.

